

Tuto budovu můžeme spolu s řadou dalších budov rozesetých jako připomínkou doby, kdy se z Třebíče do celého světa vyvážely kožedělnými a obuvnickými výrobky, které byly vyrobeny ve

Počátek tohoto fenoménu najdeme koncem 18 století, kdy v Třebíči tehdy dominantního soukenictví, Třebíčští suknáři se totiž rozhodli založit společnou manufakturu, jak se tomu stalo v jiných městech a podlehli konkurenci tovární výroby z Brna, Přerova a dalších měst.

Pro výrobu kůže na vstupní kapitál, je třeba nakoupit kůže, zpracovat je v kádích několik měsíců a v některých případech až po dobu několika týdnů kůže připravená k finální úpravě a případně k jejím přetvoření.

I když na přelomu 18 a 19 století řada průmyslových odvětví spočívající v zavádění nových technických postupů a nových výrobních metod, koželužnictví tomu dlouho odolávalo. Koželužniční mistři našetřit dostatečný kapitál, který by jim umožnil rozsáhlou výrobu. Pokud se podíváme do Třebíče na počátku 19. Století, tak zde najdeme

medici můžeme vysledovat již od 15. století a pravděpodobně zemanského roku sídlícího v Budišově. Řemeslo se v rodině nejstaršího syna a Budišovské můžeme pravidelně najít mezi doby, někteří ve městě zastávali i ty nejvýznamnější úřady jako radních anebo starostů.

V roce 1833 umírá Johann Anton Budischowsky, který měl manufakturu na Stařečce s 10 zaměstnanci a rodinného podniky synové 25 letý Franz a 23 letý Karl. V různé míře se ale na vede

do stavby tohoto velmíku. I když oba měla povaha obou bratřích obchodně moc nerozuměli a postupně se jejich pracovní cest životě k sobě měli naopak velmi blízko. Oba si totiž jako svého koželužského mistra z Hollabrunu a po jejich smrti si opět i tentokráte to byli dcery soukeníka z Jihlavy. Tato manželství stabilizaci rodinného podniku a podpořila počáteční expanzi. Na jejich podnikání nejvýraznější vliv jiný sňatek a to sice jejich vzala Karla Leopolda Funduluse. Fundulus byl totiž zdatný považován za nejbohatšího měšťana v Třebíči, působil tak

chemických látek, které při dostatečně dlouhém působení na kůži a dodávají jí voděodolnost, pružnost, stálost a zároveň kůži obsahem tříslo dodávají stromy rostoucí v jižní Americe (mimo jiné z pochopitelných důvodů pro třebíčské koželužníky ne nejčastěji kůru z borovic anebo dubu ale částečně se používala zpracování kůží se pak kůže nejdříve zbaví zbytků blan a mýdla, pak se zbaví chlupů a nakonec se dají do kádí se louhují ve vodě, do které se nasype právě tříslo. Následně se musí kůže až šest týdnů přerovnat. Doba louhování se liší podle typu kůže.

na otop. Zvláště v lete taky byly ulice města zasypány sušenými pamětníky dodávalo tříslo městu osobitou vůni.

Přírodní tříslo, tedy hraje ve výrobním procesu zcela nezastupitelnou roli. V letech 19. století pro místní mlynáře představovalo mletí tříslo zisk. S růstem výroby v třebíčské koželužnické výrobě ale mlynářům nestačit zásobovat místní trh. Důsledkem bylo, že se tříslo muselo

vrasem. Původní plány počítaly s mlynem postaveným s pomocí
který měl stát na jiném místě, nakonec se však rozhodli pro dř

Když však započali s přípravami na stavbu, vložil se do celé v
těm se pochopitelně nelíbilo, že by přišli o zajímavý zisk a ta
obstrukcí) snažili stavbě mlýna zabránit. Argumentovali tím
koželužníci mlít nemůžou, stavba měla být konzultována s ce
blízkou silnici a plašit povozy formanů jedoucích do Jihlavy
napadali, to, že žár vzniklý třením lopat může mlýn snadno

ale postaven z kamene a z cihel. Historickým paradoxem je,
mlynářů a díky tomu, že byl mlýn postavený jako kamenný
zatímco budovy stěžujících se mlynářů už povětšinou dávno

Spolu s mlýnem bylo u mlýna přistaveno dřevěné stavení se
obsahovalo samostatné mlecí zařízení a také sklady.

Mlýn ke svému účelu nesloužil dlouho. Již někdy v 70. letech

na několik provizorních bytů, ve kterých se bydlelo až do roku 1900. Při příležitosti oslav 700 let od založení města, byl mlýn symbolické kovové větrné lopatky.

Pojďme nyní ještě ve stručnosti dokončit životní příběhy z tohoto větrníku Franze a Karla.

První z bratrů Franz Xaver Karl Joseph Budischowsky (*20. 12. 1844) věnoval rozvoji původní rodinné dílny na Stařečce, postupně z

Karel Ferdinand Leopold Budischowsky měl stejně jako jeho bratr celkem 11 dětí. Karel zpočátku podnikal společně se svým bratrem, byl hlavním iniciátorem koupě Padrtova mlýna v Třebíči. Borovinský mlýn o výkonu 16 koňských sil, jehož tehdejší mlynář se posléze s mlýna s přilehlými pozemky o rozloze 25 hektarů koupil Karel z větší části půjčil od svého švagra Leopolda Funduluse. Tím spíše naopak, Karel začal v Borovině budovat rozsáhlou továrnu. Mlýna měl nově postavený komplex budov třínásobnou hodnotu.

Za tímto na začátku stará rodinná firma s 10 zaměstnanci, a Karlova továrna zaměstnávala více jak 700 zaměstnanců a k zabývala výrobou řady dalších kožených výrobků, jako by rukavice a další. Karel byl v té době s výjimkou hraběte Walc občan Třebíče v továrně pracoval až do svých 76 let a zemřel d přestal pracovat a rok před smrtí svého bratra v roce 1884.

Tento větrník tedy stojí na počátku vývoje, který pr z nejvýznamnějších center výroby kůží a kožedělných

proto, že alespoň tento větrník bude stát i nadále.

Dámy a pánové děkuji Vám za pozornost.